

Projecte Educatiu del CEP d'Eivissa

1. Els centres de professorat

Els centres del professorat són l'organisme de la Conselleria d'Educació i Cultura de les Illes Balears responsable de la formació permanent del professorat. Com a tal s'entén la que els docents reben al llarg de tota la seva vida professional, i que pretén fomentar la innovació i la millora educatives.

A l'Estat Espanyol els centres de professorat foren creats l'any 1984. A finals de 1985 es posà en funcionament el Centre de Professors d'Eivissa i Formentera, amb una seu a cada illa, atès que es consideraren les Pitiüses com a una única unitat administrativa. L'any 2009, després de la creació del Centre de Professorat de Formentera, passaren a ser dos centres independents i completament autònoms. L'àmbit d'actuació territorial és l'illa d'Eivissa, encara que ocasionalment s'inscriu a les activitats del CEP també professorat de Formentera, CEP amb qui es manté una relació de mútua col·laboració.

El Centre de Professorat d'Eivissa i Formentera tengué la seva primera ubicació a l'Escola d'Arts i Oficis, a l'avinguda d'Espanya. Al llarg dels anys, ha canviat de nom i se li han modificat algunes funcions, però sempre ha mantingut la de la formació permanent del professorat. Ha ocupat diferents seus i el seu equip pedagògic ha anat canviant, tant pel que fa a les persones com pel que es refereix al perfil i nombre de les assessories, tal com s'explica amb més detall a l'annex corresponent.

L'any 1998, i dins el marc de les transferències en matèria educativa, els CEP passaren a dependre de la Conselleria d'Educació del Govern de les illes Balears (Annex corresponent).

Pel que fa a les actuacions formatives, els dos documents que marquen les línies d'actuació dels Centres de Professorat de les Illes Balears són el *Pla*

Quadriennal de Formació Permanent i el *Programa Anual de Formació Permanent*. Sense perjudici d'aquestes orientacions bàsiques, cal destacar l'autonomia organitzativa i pedagògica de què gaudeix el CEP d'Eivissa com a centre educatiu segons marca la *Llei Orgànica de l'Educació* (Llei 2/2006, de 3 de maig) i a partir de l'ordre de la *Conselleria d'Educació i Cultura de 27 de gener de 2009* on els CEP es consideren centres docents a tots els efectes. És precisament aquesta garantia d'autonomia de centre la que dóna sentit a la formulació, a partir de l'experiència acumulada i tenint presents els nous reptes socials i pedagògics que hem d'afrontar a escala insular, d'aquest Projecte Educatiu.

Pedagògicament, els Centres de Professorat estan formats per un director/a i diversos assessors/es un dels quals exerceix la secretaria. Actualment, el CEP d'Eivissa en té les següents: Atenció a la diversitat, Llengües estrangeres, Tecnologies de la informació i la comunicació, Formació professional, Educació infantil, Educació primària i dues d'Educació secundària (la científica i tecnològica i la de social i lingüística).

Entre les *principals funcions de l'equip pedagògic* hi figuren:

- Detectar necessitats formatives del professorat de la zona.
- Determinar els principis d'actuació de l'equip pedagògic que han de donar coherència a les intervencions formadores procurant impulsar la participació del professorat i dels centres en les activitats del CEP.
- Reflexionar sobre la tasca assessora com a eina per a la seva pròpia formació estant sempre atents a l'actualització i innovació.
- Elaborar, desenvolupar i avaluar el Pla d'actuació anual.

Al mateix temps, es disposa d'un Consell de CEP, òrgan de participació on hi estan representats l'equip pedagògic, el professorat, representants d'altres serveis educatius i de l'administració local, i que té cura sobretot de contribuir a la detecció de necessitats de formació del professorat de la zona i és el responsable d'aprovar el projecte de Pla d'actuació anual del centre.

Pel que fa a les modalitats de formació, aquestes es poden agrupar en:

- Activitats realitzades al propi CEP. Generalment, són cursos o seminaris. Solen ser presencials i la major part de les vegades compten amb una part de formació a distància.
- Activitats als centres. Destaquen les Formacions en Centres i els Projectes d'Innovació Pedagògica. Pretenen afavorir el treball sostingut d'acompanyament d'equips reals de feina que volen promoure processos concrets de millora a les aules, per això, estan adquirint cada vegada més pes en la nostra feina.
- Activitats de Formació a Distància. A aquestes hi participen els membres de l'equip pedagògic bé sigui com a tutors, bé sigui com a creadors de materials.

2. Anàlisi del context i de l'àmbit d'actuació del CEP

En aquest apartat farem primer un emmarcament general de la situació a l'illa d'Eivissa pel que fa al tema de l'educació, i després ens centrarem en el professorat, perquè és aquest el col·lectiu destinatari de la formació que es fa al CEP.

El primer fet a destacar és el baix nivell d'èxit escolar del nostre alumnat. El 60%, per exemple, es gradua als 16 anys en l'etapa obligatòria, fenomen que afecta especialment els homes. Paral·lelament, hi ha hagut un fort increment que ha sofert la població de l'illa d'Eivissa els darrers temps, molt per damunt del nivell de la resta de les illes Balears i que representen més del doble de la mitjana espanyola.

L'increment de la població ha tingut una doble repercussió en el món educatiu:

- Per un cantó, estam davant una població nouvinguda. A més, aquesta és jove, el que implica un augment de la població en edat escolar. S'ha de tenir present, a més, que aquest factor anirà en augment, si s'observa la diferència existent entre el percentatge de població immigrada i el percentatge de població escolar d'origen nadiu.
- Per l'altra, actualment la població de l'illa d'Eivissa té un origen multiètnic, el que comporta haver de treballar a les aules amb aquesta varietat

d'orígens i cultures. Cal afegir que la gran majoria de la població novinvuda no té com a pròpia la llengua catalana, el que fa que sigui necessària la realització d'actuacions per a la seva inclusió.

Si observem el nombre d'alumnat escolaritzat a l'illa d'Eivissa, es pot comprovar que els darrers anys el seu creixement ha estat continuat, molt per damunt de la mitjana del conjunt de les Illes Balears. Aquest repte s'ha vist agreujat pel dèficit crònic en infraestructures educatives de la nostra illa, el que fa que les ràtios estiguin per sobre del que és recomanable, cosa que dificulta la feina docent.

El professorat, de la mateixa manera que l'alumnat, ha patit un fort creixement els darrers anys. El curs 2009-10, darrer curs del que es disposen dades, hi havia a l'illa 1840 docents, repartits a parts gairebé iguals entre educació infantil i primària, per un cantó, i de secundària, adults i educació especial per l'altra. Les característiques que defineixen aquest professorat són:

- En general, es tracta d'un col·lectiu jove, ja que més del 60% dels docents tenen menys de 40 anys.
- En els darrers anys, amb la convocatòria d'oposicions per àmbits d'illa i amb l'obligatorietat de permanència durant tres anys, ha augmentat en certa mesura l'estabilitat del professorat. Malgrat això, segueix sent difícil la generació d'equips docents estables que permetin un treball continuat que possibiliti la innovació i aprofundiment en el canvi que els nous contextos educatius demanen.

Caldria també una formació inicial bàsica en aspectes crucials per a la complexa situació socioeducativa d'Eivissa, com ara l'enfocament intercultural, la prioritat inclusive o la pràctica de treball pedagògic en equip lligat a l'excel·lència i l'equitat.

3. Trets d'identitat

Com a agent impulsor de la formació contínua, el CEP d'Eivissa ha iniciat durant els últims anys la cerca d'un model formatiu que fos capaç de donar res-

posta a les necessitats dels centres i del nou model de docent. L'objectiu principal és donar suport al professorat en el procés d'adquisició i millora contínua de les seves competències docents per tal d'ajudar a formar alumnes cada vegada més autònoms i actius en la vida social i professional.

Aquest procés ens ha portat a definir els nostres trets d'identitat atenent **a tres aspectes fonamentals:**

- 1) ***Treballar com un equip educatiu capaç d'aprendre junts, compartir la feina i la reflexió en comú, gestionar l'heterogeneïtat, dialogar, conviure, practicar la solidaritat i avançar en el marc d'aquest Projecte Educatiu.*** En aquest sentit, considerem fonamental:
 - a) El **treball cooperatiu i el funcionament com a equip**, ja que constitueix l'estratègia imprescindible que ens ha d'acompanyar en la nostra fita comú, a partir de la planificació, la reflexió conjunta i la coordinació.
 - b) La **consciència compartida que la nostra tasca requereix d'un aprenentatge i interacció continus** per no quedar desvinculats de les necessitats reals dels centres així com la formació i actualització permanent en l'àmbit i en les competències corresponents de cada assessoria. Cal tenir en compte que el desenvolupament com a equip requereix un creixement personal i professional paral·lel de cada un dels seus components.
 - c) **L'atenció a les tendències educatives que millorin el procés d'ensenyament-aprenentatge** buscant la connexió amb iniciatives innovadores de contextos culturals propers.
- 2) ***Posar les nostres actuacions formatives i assessores al servei de la millora pedagògica dels centres i dels equips del professorat.*** En concret, les nostres actuacions se centraran a:
 - a) Incorporar la cultura de la innovació a la pràctica professional, en els processos educatius i en els centres.
 - b) Impulsar i donar suport a les experiències pilot en renovació i recerca pedagògica lligats a centres.

- c) Facilitar la recerca i formació al conjunt dels centres, la documentació, l'intercanvi i el retorn d'experiències, potenciant i possibilitant la comunicació d'aquestes experiències i la seva difusió.
 - d) Afavorir el desenvolupament efectiu de l'autonomia dels centres.
- 3) La llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, és i ha de ser la llengua vehicular del CEP d'Eivissa. A les activitats del CEP es potenciarà el coneixement de la llengua i cultura pròpies de les nostres illes.

En conseqüència, **el punt de partida per a la nostra planificació serà la cerca de la proximitat i la millora de la nostra presència als centres** a través de la interacció sostinguda amb els equips docents.

4 Principis pedagògics i d'intervenció assessora

Entenem que la formació permanent ha d'incidir en la ***necessitat d'anar de la feina individual al treball col·laboratiu i, a ser possible, cooperatiu***. No pot anar dirigida només a la persona sense tenir en compte el grup, la comunitat i el context on s'ubica. A partir d'aquest principi general, el CEP d'Eivissa concreta el seu projecte en els **principis pedagògics** següents:

- Potenciar l'autonomia dels docents i dels equips educatius en el propi procés de formació. El pas d'un model on el docent és objecte i receptor de la formació a un model que sigui centre i motor del seu propi procés d'aprenentatge emprant les eines de la reflexió, el treball en comú i les TAC.
- Ajudar a millorar les competències dels docents i a vincular-les, paral·lelament, a processos d'innovació educativa en el context dels centres. La intervenció assessora serà la d'acompanyant d'aquests processos a partir de la reflexió sobre la pràctica docent i la investigació-acció.
- Afavorir la planificació i treball interdisciplinari d'assessoria introduint indicadors d'avaluació de progrés, pensant en terminis plurianuals.
- Atorgar el màxim interès a detectar, donar suport i donar a conèixer en el conjunt de la xarxa educativa les experiències i trajectòries d'innovació pedagògica de centres i equips docents en l'àmbit insular.

- Reforçar i donar suport a la creació, desenvolupament i consolidació d'equips docents que promoguin canvis innovadors.
- Crear espais i prioritzar modalitats formatives on el professorat tingui veu i pugui desenvolupar processos reflexius sobre aspectes educatius de manera col·laborativa (buscant que esdevingui cooperativa) i contextualitzada.
- Donar centralitat a l'educació intercultural en el conjunt de la planificació per tal que ajudi a generar cohesió social i democràtica.
- Assegurar el màxim arrelament en la realitat i la cultura illenques dels processos d'innovació i actualització científica i didàctica.
- Garantir l'ús habitual de les TAC en totes les modalitats de formació i afavorir l'*e-learning* en el marc d'un procés de *Long Life Learning (LLL)* capaç de canalitzar bona part de la demanda d'actualització disciplinar.
- Procurar una creixent connectivitat amb altres centres de FPP de l'espai europeu, buscant la participació estable en algun projecte de recerca educativa estratègica. Seguint la terminologia habitual a la UE i a Nord - Amèrica, haurem de posar l'èmfasi a promoure l'“**excel·lència**” acadèmica (per tal d'incrementar la qualitat dels resultats del màxim d'alumnes possible) i “**equitat**” (reduint dràsticament el fracàs escolar a base d'ampliar i reforçar les iniciatives d'inclusió social i educativa).

Som conscients que per abordar aquesta fita comuna és necessari que ens plantejem com a repte *millorar el nostre treball en equip i encetar processos d'aprenentatge i de reflexió sobre la pràctica assessora i formativa*. Les **estratègies** que considerem **bàsiques** per a avançar en aquests objectius són:

- La celebració de trobades regulars de reflexió amb l'equip i amb altres experts que ens ajudin a millorar a partir de l'aprenentatge entre iguals i del contrast amb altres models i experiències.
- La creació de comissions de seguiment i estudi sobre temàtiques d'interès comú per definir i concretar estratègies comuns i abordar situacions complexes.
- La documentació del que es treballa amb la finalitat de deixar-ne constància i poder difondre-la.

- La millora de les eines i les estratègies per interpretar les demandes de formació que rebem dels diferents centres i col·lectius.
- La metacognició o capacitat de reflexionar sobre la pròpia acció a partir d'instruments d'avaluació concrets i de llarg abast que ens permetin encetar nous cicles reflexius respecte a la nostra pràctica. Per això, l'obligada avaluació de la intervenció assessora ha d'estar planificada i ha de ser coneguda des de l'inici de l'activitat formativa.
- La cerca d'equilibri entre teoria i pràctica en totes les activitats de l'oferta formativa per garantir processos d'aplicació i transferència directa a les aules i als centres.

En conseqüència, **el model d'assessor o assessora** esdevé una peça clau per desplegar amb eficàcia aquest model de FPP i donar resposta a la seva complexitat. Per aquest motiu, considerem important destacar les principals habilitats i competències que definirien el seu perfil, cada cop més polivalent i atent al treball en comú en contextos d'allò més divers:

Competències personals:

- Ser una persona dinàmica, flexible, oberta al canvi i amb disposició per a l'aprenentatge continu.
- Disposar d'habilitats socials i comunicatives (com empatia, assertivitat, il·lusió, lideratge i compromís).
- Tenir capacitat d'organització, de generar recursos, de treballar en equip i d'esforç.
- Mostrar activament una actitud receptiva i interès per aprendre.

Competències professionals:

- Saber treballar en grups socials heterogenis i aprendre de i des de la diversitat.
- Facilitar el desenvolupament de línies d'innovació significatives i contextualitzades.

- Ser capaç de dinamitzar, clarificar, estructurar i ordenar les idees del grup; de fer preguntes, posar en qüestió i plantejar interrogants per fer avançar i permetre generar coneixement.
- Saber acompanyar processos grupals de construcció del coneixement a partir de la reflexió sobre la pràctica docent, generant cicles reflexius complets orientats a la millora.
- Capaç d'impulsar processos innovadors, de projectar-los, i avaluar-los, compartir-los amb altres centres i ajudar a fer públiques les bones pràctiques.
- Palesar capacitat d'escolta activa i comunicativa
- Tenir interès i capacitat per fer recerca.
- Disposar a nivell avançat d'habilitats i competència digitals.

5. Línies prioritàries i disseny d'itineraris formatius

Ateses les necessitats detectades i sobre la base dels trets i principis d'intervenció assenyalats, cal delimitar quines han de ser les prioritats de treball que haurien d'inspirar i impulsar el CEP a mig termini. Aquestes **línies mestres** han de considerar-se **ahora** com a **marc de referència** preferent i com a **objectius finals** dels diferents plans de formació anual que se'n derivaran. Són les següents:

- 1) **Fomentar el treball, la reflexió i la recerca en equip del professorat per tal d'afavorir la millora del procés d'ensenyament aprenentatge i una transferibilitat real de la formació a les aules.** Aquí serà especialment rellevant:
 - a) Promoure la reflexió sobre la pràctica i els processos d'investigació – acció en els centres, encoratjant l'intercanvi periòdic d'experiències entre el professorat i la comunitat educativa així com la seva documentació i difusió.
 - b) Ajudar a crear i connectar cada cop millor comunitats d'aprenentatge i de comunitats de pràctica tot aprofitant al màxim els entorns virtuals i les TAC així com les oportunitats de formació entre iguals.

- c) Oferir en totes les formacions aspectes, enfocaments i activitats que facilitin i millorin el treball en equip dins grups heterogenis.
 - d) Establir mecanismes d'avaluació de la transferibilitat a mig termini dels itineraris formatius, els quals inclouran una part de coavaluació amb els centres i altres agents del sistema educatiu.
- 2) **Fer real la inclusivitat en el procés educatiu**, a fi de guanyar en equitat i cohesió socials millorant simultàniament les eines bàsiques de treball comunicatiu i interpersonal del conjunt del professorat i la igualtat d'oportunitats de formació entre els centres. A tal efecte, considerem imprescindible:
- a) Donar centralitat a la perspectiva intercultural en el conjunt de la formació en els projectes de centre i introduir-la en les activitats de formació.
 - b) Assegurar que els objectius i continguts de formació afavoreixin l'arrelament en la realitat i la cultura insulars.
 - c) Integrar i potenciar en el disseny de les activitats aquestes competències docents, imprescindibles en el món d'avui: les habilitats comunicatives, l'ús habitual de les TAC en les aules i la pedagogia inclusiva (inclosa la dimensió intercultural), el treball en equip i la capacitat d'avaluar-se.
 - d) Dedicar especial atenció a l'acompanyament d'etapes educatives de transició (pas entre el primer i segon cicles de l'educació infantil així com de l'etapa d'infantil a la de primària i d'aquesta a secundària) per tal de guanyar en equitat (recuperant alumnat en situacions de risc d'exclusió social i educativa) i excel·lència (incentivant l'autonomia i el progrés màxim de l'alumnat).
 - e) Parar esment en els centres on tradicionalment no ha hagut cultura de formació ni de treball cooperatiu així com en les necessitats dels de nova creació.
- 3) **Reforçar i acompanyar activament els processos d'innovació i millora pedagògica d'escoletes, escoles i instituts**, tractant:
- a) D'assegurar la participació dels equips directius, dels membres de la CCP i dels equips d'orientació i suport en els projectes de centre, ja que són claus en la posada en marxa de canvis reals en la vida docent.

- b) De donar suport, d'una banda, als centres que ja disposin d'un itinerari formatiu propi basat en objectius lligats a la innovació, i, d'altra, a impulsar en els altres la implicació d'un nombre significatiu de membres del claustre perquè puguin endegar-se iniciatives de formació amb perspectives de transferència quotidiana a les aules i institucionalització dels resultats d'aquests processos en el centre .
- 4) Convertir el CEP en un focus de referència estratègica per a la innovació educativa a l'illa, que li permeti ser percebut pel professorat i la societat com un organisme viu de referència inexcusable en excel·lència pedagògica. Les claus les constituïran:
- a) Iniciar nous itineraris formatius i noves línies de recerca com a CEP que posin en connexió les tendències pedagògiques capdavanteres a escala global amb les realitats i necessitats insulars.
- b) Donar resposta variada i flexible, aprofitant al màxim les TAC i els entorns virtuals, a la demanda d'actualització científica i didàctica dels equips del professorat i dels centres.

6. Criteris per a l'elaboració dels programes anuals de formació

Dins el marc normatiu vigent i sense perjudici de la necessitat de col·laborar (fent de transmissors, dinamitzadors i gestors) amb les activitats que, puntualment i al marge del pla quadriennal de formació, se'ns siguin requerides des del Servei de Formació permanent del Professorat i les diferents direccions generals de la Conselleria d'Educació, **els programes anuals del CEP** hauran de concretar les línies prioritàries assenyalades. Les propostes **es nodriran de quatre fonts:**

- Les necessitats formatives recollides pels equips de professorat dels diferents centres.
- L'avaluació com a equip del CEP del programa anual i del conjunt d'intervencions formatives del curs anterior.
- Les possibilitats de coordinació i cooperació activa en la planificació i coavaluació de les activitats i intervencions amb les assessories de la resta de CEP de les Balears.

- Les necessitats formatives detectades pel departament d'inspecció educativa (DIE).

Per tal de facilitar el seu disseny i adequada gestió, *caldrà que incorporin els criteris següents:*

- 1) **Cada curs, i de manera col·legiada** (incloent la planificació, el desenvolupament, el seguiment i l'avaluació), l'equip pedagògic decidirà sobre **un o dos projectes globals de CEP**. Conseqüentment, cada assessoria haurà de preveure en la seva programació accions i activitats orientades a la consecució dels objectius d'aquests projectes.
- 2) Almenys un terç del conjunt de les activitats programades han d'implicar la col·laboració en la planificació, gestió i avaluació d'un mínim de dues assessories el primer any en la perspectiva d'anar-ne incrementant progressivament la interdisciplinarietat i s'han d'adreçar a compartir formació entre les diferents etapes.
- 3) Les activitats atendran prioritàriament cinc blocs de necessitats:
 - a) El desplegament de les competències bàsiques com a projectes de centre basats en la recerca a partir de les bones pràctiques d'aula., les estratègies metodològiques competencials i inclusives, el treball col·laboratiu i cooperatiu i la millora dels processos d'ensenyament-aprenentatge.
 - b) La innovació en temes d'educació integral: ciutadania global, interculturalitat, sostenibilitat ecològica, justícia, cooperació nord-sud, educació emocional, raonament crític, creativitat, competències, diversitats de llenguatges... buscant sempre establir ponts entre la seva dimensió global i local.
 - c) Els avantatges de l'ús de les TAC dins les aules i, més enllà de les activitats pròpies d'informàtica, en el màxim d'àrees com a eines essencials de treball, recerca d'informació, facilitació i creativitat en el procés d'ensenyament – aprenentatge.
 - d) La generació (o consolidació) d'iniciatives de formació del professorat que afavoreixin la feina en equip, en xarxa i intercentres, preveient des de la mateixa planificació la futura transferibilitat de resultats a les aules.

- e) L'actualització científica i didàctica dels diferents sabers.
- 4) Les actuacions relacionades amb l'**acompanyament a projectes de centre** s'adreçaran **especialment a equips docents** (incidint-hi per assegurar la participació d'equips directius, membres de la CCP i responsables d'orientació i suport) i, per la seva naturalesa, *S'iniciaran durant el primer trimestre.*
 - 5) Es cercaran estratègies organitzatives per fer possible la intervenció simultània de dos assessors en els processos d'acompanyament a projectes de centre.
 - 6) Les assessories d'Atenció a la Diversitat i de Tecnologies de la Informació i la Comunicació es coordinaran de manera transversal amb la resta per tal de garantir que totes les intervencions contemplin indicadors d'actuació inclusius i l'ús de tecnologies digitals.
 - 7) A l'hora de buscar un **perfil de ponents**, es procurarà, partint sempre dels principis inclosos en aquest Projecte Educatiu, un **equilibri entre teoria i pràctica** per tal que, des del primer moment i sempre que sigui viable, es prevegi l'aplicació a les aules en un temps raonable dels continguts i mètodes treballats.
 - 8) S'atorga el màxim interès a la cerca de la cooperació amb altres organismes de formació a l'espai europeu, així com el reforçament de la col·laboració, en l'àmbit insular, amb les diferents institucions i el món sociolaboral, a més de la xarxa associativa i cultural.